

**ЗАГАЛЬНА ТЕОРІЯ ЗДОРОВ'Я
І ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖЕННЯ**

**GENERAL THEORY OF HEALTH
AND HEALTHCARE**

**колективна монографія
a collective monograph**

**Міністерство освіти і науки України
Харківський національний педагогічний
університет імені Г. С. Сковороди**

ЗАГАЛЬНА ТЕОРІЯ ЗДОРОВ'Я І ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖЕННЯ

**Колективна монографія
за загальною редакцією проф. Ю. Д. Бойчука**

GENERAL THEORY OF HEALTH AND HEALTHCARE

**A collective monograph
according to the general editing by prof. Yu. D. Boychuk**

Затверджено до друку Вченою Радою Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди, протокол № 6 від 29 серпня 2017 р.

Рецензенти:

Гольцев А. М. – директор Інституту проблем кріобіології та кріомедицини НАН України, доктор медичних наук, професор, академік НАН України, лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки;

Гончаренко М. С. – завідувач кафедри валеології Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, доктор біологічних наук, професор, голова Всеукраїнської громадської організації «Українська асоціація валеологів»;

Лук'янова Л. Б. – директор Інституту педагогічної освіти та освіти дорослих НАПН України, доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України

Загальна теорія здоров'я та здоров'язбереження : колективна монографія / за заг. ред. проф. Ю. Д. Бойчука. – Харків: Вид. Рожко С. Г., 2017. – 488 с.

ISBN 978-966-97499-4-9

У монографії розглянуто медико-біологічні механізми здоров'я, етико-правові та психолого-педагогічні засади практичного здоров'язбереження.

Висвітлено теоретико-методологічні основи педагогіки здоров'я; сучасні підходи до створення здоров'язберезувального освітнього середовища; роль фізичного виховання у збереженні здоров'я; профілактика шкідливих звичок та соціально-небезпечних захворювань; здоров'язберезувальні освітні технології.

Монографія розрахована на викладачів вищих навчальних закладів, студентів, аспірантів, учителів шкіл різного типу та широкого кола науковців, які цікавляться сучасними питаннями здоров'язбереження.

General theory of health and healthcare : a collective monograph / according to the general editing by prof. Yu. D. Boychuk. – Kharkiv: Publisher Rozhko S. G., 2017. – 488 p.

The monograph examines the medical-biological mechanisms of health, ethical and psychological and pedagogical principles of practical health preservation.

The theoretical and methodological foundations of pedagogy of health; modern approaches to the establishment of a healthy preserving educational environment; the role of physical education in health preserving; prevention of harmful habits and socially dangerous diseases; health-saving educational technologies are highlighted.

The monograph is intended for teachers of higher educational establishments, students, graduate students, teachers of schools of different types and a wide range of scientists who are interested in modern issues of healthcare.

З історії формування здорового способу життя та боротьби зі шкідливими звичками (лінгвістичний, історичний і медико-соціальний аспекти) (Беляєва О. М., Беляєв І. С.)	309
Модель формування здорового способу життя (Могильний Ф. В.)	320
Здоровий спосіб життя: роль технологій збереження здоров'я (Петрюк С. Є)	326
Інформаційна безпека та культура як чинник збереження психічного здоров'я студентської молоді (Варивода К. С., Горденко С. І., Козубенко Ю. Л.)	333
Компетентність з хімічної безпеки як складова збереження здоров'я людини (Іщенко А. А.)	339
Рациональне харчування як складова культури здоров'я (Горобей М. П.)	346
Здоровий спосіб життя — життя без алкоголю (Терешкевич Г. Т. – с. Діогена)	353
Використання здоров'язбережувальних технологій у період адаптації дітей до дошкільного навчального закладу (Гнізділова О. А., Бурсова С. С.)	361
Методичні особливості організації сучасного здоров'язбережувального уроку в початковій школі (Ващенко О. М.)	367
Технологічні особливості процесу формування ціннісного ставлення до здоров'я учнів початкової школи (Романенко Л. В., Романенко К. А.)	373
Проблема здоров'язбережувального використання програмно-апаратних засобів в умовах основної школи (Сухих А. С.)	379
Здоров'язбережувальні навчальні заняття з фізичного виховання в загальноосвітніх школах (Духовний Л. Ф., Гмиря Г. В.)	388
Кінеотрофіка порушень постави і надлишкової маси в дитячому віці як запорука здоров'я (Погорлецькі А. Н., Годорозя М. Д., Завалишка А. А., Корман М. В., Савіцькі С. К.)	394
Виховання дітей з нейротичними ускладненнями (Войтко В. В.)	402
Методологічні основи еколого-валеологічної культури та проблеми збереження здоров'я в умовах закладу спортивного профілю (Волик Г. П., Скоропадська С. О.)	409
Сексуальна поведінка та контрацептивний вибір студенток – запорука збереження їхнього репродуктивного здоров'я (Бугаєвський К. А.)	414
Використання засобів фітнесу в рекреаційно-оздоровчих заняттях студенток вищих навчальних закладів (Жамардій В. О. Кравченко І. П.)	421
Синергізм здоров'язбережувальних та педагогічних технологій у Харківському національному медичному університеті (Пастухова Н.Л., Садовниченко Ю.О., М'ясоєдов В.В.)	427
Про необхідність предметної спеціалізації «Здоров'я людини» для підготовки майбутнього вчителя (Гриньова М. В.)	434
Підготовка майбутніх соціальних педагогів та соціальних працівників до формування здорового способу життя учнів (Костіна В. В.)	439
Формування здоров'язбережувальної компетентності в майбутніх педагогів у процесі професійної підготовки (Кочур Н. І., Товкун Л. П.)	446
Формування цифрової грамотності майбутніх педагогів в умовах інклюзивної освіти (Прокопенко А. І., Олійник Т. О., Москаленко В. В., Лебедева В. В.)	453
Психологічні особливості ефективної діяльності майбутніх фахівців з фізичної культури (Мельник О. А.)	460
Цілі та зміст формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх інженерів-технологів харчової галузі (Лазарева Т. А., Благий О. С.)	465

3. Бондаренко Т.Є. Визначення структури здоров'язберігаючої компетентності майбутніх вчителів біології // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. – Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка, 2012. – № 1. – С. 214–223.
4. Братищенко І.В. Впровадження здоров'язбережувальних технологій у навчальному закладі. – [Електронний ресурс]. – 2012. – Режим доступу: <http://teacherjournal.com.ua/>
5. Воронін Д.Є. Формування здоров'язбережувальної компетентності студентів вищих навчальних закладів засобами фізичного виховання: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец 13.00.07. – Херсон, 2006. – 20 с.
6. Коцур Н.І., Товкун Л.П. Професійна підготовка майбутніх педагогів з питань збереження та зміцнення здоров'я школярів // Освіта Рівно: Український науковий журнал. – № 3. – К.: Університет «Україна», 2013. – С. 282–286.
7. Коцур Н.І. Структурно–змістовна модель формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх учителів фізичної культури // Фізичне виховання, спорт і туристсько–краєзнавча робота в закладах освіти: зб. наукових праць. – Додаток до Гуманітарного вісника «ДВНЗ «Переяслав–Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди». – Переяслав–Хмельницький: ФОП Домбровська Я.М., 2017. – С. 22–29.
8. Митчик О., Сапожник О. Етапи формування здоров'язбережувальної компетенції в студентів вищих навчальних закладів // Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві: зб. наук. праць. – 2011. – № 3. – С. 75–79.
9. Омеляненко В.Г. Здоров'язберігаюча компетентність вчителя фізичної культури // Професійні компетенції та компетентності вчителя: Матеріали регіонального науково–практичного семінару. – Тернопіль: Вид–во ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2006. – 188 с.
10. Тамарская Н.В., Русакова С.В., Гагина М.Б. Управление учебно–воспитательным процессом в классе (здоровьесберегающий эффект). – Калининград: Изд–во КГУ, 2002. – 31 с.
11. Тевкун В.В. Здоров'язбережувальні компетенції – основа професійної підготовки майбутніх вчителів фізичної культури. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://visnyk.chnpu.edu.ua/?wpfb_dl=1010.

ФОРМУВАННЯ ЦИФРОВОЇ ГРАМОТНОСТІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ

(Прокопенко А.І., Олійник Т.О., Москаленко В.В., Лебедєва В.В.)

Сьогодні людство переживає величезні потрясіння у сферах технології та комунікації, досягнення яких мають величезний вплив на всі аспекти сучасного життя. Цифрова грамотність особистості визнана однією з ключових для 21–го століття у контексті навчання впродовж життя, що, зокрема, стосується здатності критично та творчо використовувати цифрові технології для самореалізації особистості. В умовах розбудови сталого розвитку суспільства вкрай важливим є здатність молоді щодо здійснення соціальних проєктів і цифрового підприємництва. Водночас, об'єкти цифрового світу здатні призвести й до протилежних наслідків, що спричинюють у молоді ознаки інертності, агресивності, консервативності тощо. Безперечно, що при певних умовах інтеграція технологічного сектору в освіту буде сприяти розв'язанню проблем здоров'я та благополуччя сучасного суспільства.

У міжнародному освітньому просторі різноманітні дослідження підтверджують, що молодь не тільки збільшує кількість часу, що проводить в Інтернеті, вона практично всюди й завжди (за допомогою мобільних пристроїв) має безконтрольний доступ з боку дорослих. Серед найбільш актуальних засобів, що обумовлюють зазначені тенденції, слід зазначити системи відкритої освіти, хмарні обчислення, мобільні засоби, технології підтримки віртуальної та доповненої реальності тощо. Проте, безперечно, це автоматично не призводить до формування цифрової компетентності особистості. В першу чергу тому, що існуюча контекстна чутливість і гнучкість з боку різноманітних сервісів хоча і надає можливість швидкого пошуку у відповідності до персональних налаштувань, водночас, з іншого – за певних умов уповільнює розвиток власних навичок людини. Отже, існує необхідність системних заходів щодо розробки допоміжних цифрових ресурсів та сервісів, здатних підтримувати педагогів у компетентному використанні безпечних технологій з певним спектром налаштувань.

Домінуючими стають зусилля провідних вищів, спрямовані на розбудову екосистеми технологічного і психолого–педагогічного супроводу навчання, що зумовлює якість формування як відкритого цифрового середовища, так і професійних компетентностей педагога «*soft skills*» (м'яких навичок, перелік яких за деякими публікаціями налічує 60 позицій), зокрема цифрової та медіаграмотності, критичного мислення, підприємництва, використання дистанційних технологій тощо. Значний внесок у дослідження було зроблено під керівництвом вітчизняних дослідників В. Бикова, М. Жалдака, В. Кухаренка, С. Літвінової, Н. Морзе, І. Прокопенка, В. Сергієнка, О. Співаковського, Ю. Рамського, Ю. Триуса, А. Айсмонтаса, М. Брауна, П. Коммерс, А. Куминс та інших.

Виходячи з того, що визначення цифрової грамотності особистості ґрунтується на трьох компонентах, а саме, розумінні того, як працюють нові цифрові інструменти, чому це корисно і коли їх використовувати ми є прихильниками концепції, що охоплює широке поняття цифрового грамотності, тобто «відповідальне та належне використання технологій, що підкреслюють сфери, включаючи цифрову комунікацію, цифровий етикет, цифрове здоров'я та благополуччя, а також цифрові права та обов'язки» [10]. Водночас, дане визначення постійно розвивається, тому доцільно використовуємо таке уточнення, що обумовлює формування функціональних навичок, критичного і творчого використання, активності, розвитку та самореалізації особистості.

Зрозуміло, що навчальним закладам доводиться враховувати зазначені процеси, впроваджувати нові інструменти, освітні платформи, стандарти оцінювання тощо [4, с. 27; 7, с. 14; 12, с. 12]. В умовах розбудови інформаційного інклюзивного середовища першочергову увагу у підготовці педагога ми приділяємо проблемам персоналізованої освіти. Без сумніву, це обумовлює дослідження якості відкритих освітніх ресурсів у поєднанні з організаційними заходами, спрямованими, зокрема, на (1) формування навичок оцінювання засобів персоналізованої освіти (ПО); (2) поєднання,

адаптацію та узгодження існуючих засобів ПО; (3) удосконалення навичок командної роботи; (4) надання організаційної підтримки у роботі з засобами ПО; (5) заохочення до участі в роботі профільних спільнот з обміну досвідом; (6) залучення до використання засобів ПО у неформальній та інформальній освіті; (7) сприяння поширенню різноманітних засобів ПО через публікації відповідних матеріалів; (8) забезпечення зворотного зв'язку щодо самостійного використання нових засобів ПО; (9) розширення знань у галузі прав інтелектуальної власності, політики конфіденційності та авторського права; (10) оприлюднення власних засобів персоналізованої освіти.

Безумовно, останні дискусії освітян у блогосфері підтверджують, що цифрові технології значно підвищують соціальні та поведінкові цілі людини з труднощами в навчанні, порушеннями та іншими проблемами порівняно з традиційними методами навчання. Незалежно від дизайну цифрових технологій (інструментів), їх інтеграція зі спеціалізованими освітніми підходами обумовлює значно кращий рівень (1) адаптації завдань до навичок і здібностей дитини; (2) допомоги особистому розвитку шляхом вдосконалення вже наявних навичок або формування нових; (3) розширення доступу до якісної (мультимедійної) інформації; (4) виявлення попереднього рівня особистого розвитку; (5) активізації та надання учневі більшої автономії; (6) виявлення потенційних здібностей у дітей, що мають комунікативні проблеми; (7) підвищення мотивації до навчання, комунікації, взаємодії та згурпування зусиль тощо.

З огляду на рекомендації ЮНЕСКО, слід зазначити, що сучасні тенденції в міжнародній освіті та соціальній політиці у розвинених країнах спрямовані на інтеграцію в суспільство тих, хто ризикує бути виключеним з нього [1, с. 145]. В першу чергу, йдеться про доступ до якісної початкової освіти дітей з особливими потребами, активне сприяння яким у відвідуванні освітніх закладів обумовлено прагненням розширювати якість їх освіти за рахунок взаємодії з однолітками і заохочуванні участі таких дітей в житті спільноти. Подоланню бар'єрів і забезпечення освіти, що охоплює всіх, включаючи дітей з різноманітними особливими потребами, слід сприяти і для того, щоб дати їм можливість грати відповідні ролі в сучасному суспільстві. Під поняттям дитина (або людина), «яка має особливі освітні потреби» розуміється та особа, що за різних обставин (розумових, фізичних, соціальних, психологічних) зазнає труднощів в навчанні, порівняно з більшістю осіб того ж віку. Не зважаючи на те, що труднощі можуть бути постійними, недавно придбаними, періодичними або зумовленими обставинами, така особа потребує виняткової допомоги педагогів.

Підкреслимо, що при швидкому зростанні цифрових технологій головними напрямками підтримки дітей з особливими потребами в освітньому інклюзивному процесі є використання допоміжних інструментів, що дозволяють подолати затримку їх розвитку через реалізацію корекційно-компенсаторного навчання. Це так звана особлива сфера допоміжних технологій комунікації та опрацювання інформації для дітей з функціональними обмеженнями практично всіх категорій (з сенсорними та

інтелектуальними порушеннями), що включає зокрема, природні користувальницькі інтерфейси, віртуальні помічники, сенсорні підсилювачі тощо. За допомогою цих технологій залежно від моделей розвитку людина з особливі освітніми потребами (зокрема, фізичними вадами руху, зору, слуху тощо) може демонструвати кращі навчальні досягнення. Наприклад, для дитини вивчення нових понять полегшується через яскраві кольорові образи та засоби підтримки комунікації, включаючи аналізатори голосу, синтезатори мовлення тощо [1, с. 147]. Водночас зазначимо, що використання допоміжних інструментів для людей з обмеженою працездатністю в повсякденному житті частіше реалізується за умов застосування дистанційних форм.

Перш за все, розглянемо природні інтерфейси користувачів (*NUI – Nature User Interface*) та альтернативні пристрої введення інформації, що реалізують як у спеціально створених пристроях або комп'ютерах, так і входять до складу низки навчальних застосунків). Ці інструменти призначені для того, щоб людина з обмеженими можливостями могла легко опрацьовувати інформацію, деякі з них включають джойстики, модифіковані клавіатури та сенсорні екрани, що спрямовують курсор у відповідності рухів частин тіла, наприклад, підборіддя, рук або ніг. Допоміжні цифрові технології в цій галузі – це спеціалізовані корекційно–розвивальні засоби, що розроблені для підтримки окремих видів діяльності людини (наприклад, письма, малювання тощо) з врахуванням її психолого–педагогічних особливостей та загально педагогічних принципів інклюзивної освіти.

Водночас слід акцентувати важливість технології голосового набору тексту, що забезпечує переваги під час навчання для людини, яка має проблеми з мобільністю, спритністю або вадами зору, наприклад, це дозволяє висловлювати власні думки за допомогою засобів аудіо інтерфейсу («видавати накази» без набору тексту на клавіатурі, зокрема, для виконання навігаційних дій в Інтернеті). А також в зворотному процесі (технологія екранного читання) під час виконання роботи прилади «повідомляють» про зміни інформації, що знаходиться на екрані (наприклад, «проголошують» повідомлення або можливі помилки), тобто призначені для інформування тих змін, що відбувається на екрані комп'ютера або мобільного приладу.

Також розглянемо технології, що допомагають у навчальному процесі на основі візуального інтерфейсу *AAC* («*Augmented and Alternative Communication*») – доповнені та альтернативні способи спілкування) для дітей з аутизмом або людей будь–якого віку з проблемами вербалізації. Програма для зміцнення базової мови *LAMP* (*Language Acquisition through Motor Planning* – «вивчення мови через проектування рухів»), яка використовує візуальні, а не слухові способи навчання, що за допомогою пристрою передачі голосу використовує екран на основі матриці кнопок, що представляють основні слова (більше 90 відсотків словника дитини), які знаходяться в фіксованій позиції.

Таким чином, завдяки зазначеним допоміжним технологіям молодь з особливими потребами здобуває якісну освіту, що розроблені відповідно до

їхніх конкретних потреб і здібностей та використовуються як на спеціально створених комп'ютерах, так і у складі низки навчальних застосунків. Ці допоміжні технології можуть бути (як правило, безкоштовно) вмонтовані для використання практично з будь-яким цифровим пристроєм, включаючи мобільний телефон. Враховуючи, що за сучасною тенденцією кількість студентів з особливими потребами постійно зростає, водночас зі збільшенням якості залучення їх до освіти зростає і навантаження на педагогів, що мають реалізовувати інтеграцію цифрових технологій в освіту. Наприклад, у США з обмеженими можливостями є приблизно 7 мільйонів учнів, зокрема, в випускних класах доля учнів з особливими потребами останнім часом збільшилась до 62,7%.

Проте, слід зазначити, що на думку експертів, проблема розбудови та ефективності функціонування освітнього інклюзивного середовища обумовлена ще недостатньою кількістю та якістю як спеціалізованих технологій, так й формування певного рівня професійної компетентності педагога. Водночас актуальною залишається проблема, що зокрема, обумовлена рівнем його/її цифрової грамотності інтегрувати зазначені технології як в розвиток кожного учня з особливими потребами окремо, так і систему навчання спільноти класу в цілому.

Отже, щоб інтеграція цифрових технологій в освіту відбулася ефективно, підготовка вчителів до інноваційної діяльності потребує змістовних програм, що включають провідні технологічні тренди та освітні концепції, які найбільш активно досліджуються міжнародною освітньою спільнотою.

У зазначених умовах першочерговими слід визначити ті, що пов'язані з дистанційними засобами у розбудові інформаційного інклюзивного середовища [8, с.56; 11]. За прогнозами провідних експертів до 2020 року молоді, яка отримує онлайн-освіту, буде 3,5 млн – 50% всіх учнів світу. Водночас за звітом Асоціації європейських університетів, що представила досвід 249 університетів з 37 країн стосовно масових відкритих онлайн-курсів (MOOCs), організації і підтримки *e-learning* у вишах, забезпеченням якості: 91% університетів використовують змішане навчання, 82% вишів пропонують онлайн-курси, більше 80% університетів мають репозиторії для електронних курсів, цифрового контенту та систем для створення і управління навчальними ресурсами.

Водночас всебічно досліджується велика кількість технологічних новацій (мобільне навчання, *SMART* та *STEAM*-лабораторії з 3D-друком, віртуальні навчальні середовища тощо), які кардинально змінюють освітнє середовище і вимагають запровадження інноваційних підходів до організації навчального процесу, що обумовлює швидке та всебічне переосмислення ролі педагогів: вони стають керівниками, менеджерами, проектувальниками, кураторами, тьюторами, фасилітаторами, які здатні адаптувати освітнє середовище та керувати ним.

Наш досвід переконує також у доцільності подальших досліджень щодо проблем самовираження молоді через соціальні мережі [2, с. 18]:

сьогодні кожна людина може брати безпосередню участь у формуванні різноманітної інформації в інтернет-спільнотах, блогах, форумах, вікі-ресурсах тощо. Без сумніву, що зворотним боком цих процесів є зростання можливостей для створення й поширення хибної інформації, стереотипів, фейків, кібербулінгу. Отже за таких умов існує необхідність реалізації критичного підходу до, усвідомлення та фільтрації внутрішніх механізмів медіа-освіти [3, с. 46].

Особливу увагу сучасне освітянське співтовариство приділяє підготовці кадрів для науково-дослідної роботи, здатних до наукового пошуку та винахідництва, через програми створення *STEM*- або *STEAM*-центрів. Цей рух спрямовано на переосмислення проектної та науково-дослідної складової загальної освіти природничого профілю, а саме: організацію інтерактивних лабораторій і музеїв, що здатні створити сприятливі умови для активної взаємодії дітей різного віку з науковими об'єктами і явищами, формування їх зацікавленості, допитливості, креативності. Безперечно, це підсилить мотивацію старшокласників до подальшої побудови кар'єри в науково-технічній сфері.

Слід зазначити, що окрім реальних *STEAM*-центрів з 3D-друком у провідних вишах, створюються віртуальні середовища, публічні репозиторії, електронні бібліотеки, віртуальні університети, медіа канали та музеї (літературні, художні, природничі, історичні), які є не тільки джерелом поширення різноманітної інтелектуальної і культурної інформації відкритого доступу (*OER*). Зазначимо, що в умовах інтегрованого підходу засоби віртуальної симуляції сприяють зацікавленості та підвищенню обізнаності молоді стосовно досягнень і проблем сучасної науки, опануванню вмій проектування та роботи з інформаційними моделями, розуміння проблем навколишнього середовища тощо.

Водночас підкреслимо, що віртуальні симуляції та ігрофікація активно впроваджуються в медичну (віртуальний стіл для анатомування і проведення операцій), юридичну (для відтворення судової практики), гуманітарну освіту університетів, а також технологічних вишів. Наприклад, для всіх винахідників і підприємців, які працюють над інноваційними продуктами, у (MIT) рекомендовано вивчити список провідних творів наукової фантастики.

Заслужують на увагу ще такі факти: (1) питанням менеджменту водних ресурсів присвячена остання стратегічна гра *Aqua Republica* компанії *Serious Games*, що була створена у партнерстві з ООН, (2) за підтримки Національного наукового фонду (*National Science Foundation*) США у партнерстві з Університетом Віконсін-Медисон розроблено навчальну екологічну гру *Citizen Science*, (3) Британською нагородою *BETT* у сфері освіти і технологій була відзначена гра *Global Conflicts*.

Дослідники теорії ігрового навчання визначають [8, с. 171] такі базові принципи: активного контролю, мислення на мета-рівні, психологічного мораторію, самобутності, збільшення вкладу, самопізнання. Крім того, такі стрижневі кластери позитивних змін освіти на основі комп'ютерних та відеоігор: (1) довіра («уповноважені» студенти здатні самостійно

налаштовувати і направляти свій освітній процес), (2) вирішення проблем (студенти освоюють побудову стратегій і набувають навичок в безпечному і автентичному режимі), (3) інтелект (у процесі гри відбувається формування різних типів мислення студентів).

У системі вимірювання навчальних досягнень також намітилися позитивні зміни [6, с. 155]. У цьому сенсі важливим є впровадження освітньої технології портфоліо, що, поряд з реалізацією завдань неформального оцінювання, орієнтована на підтримку студента у самовдосконаленні, визначенні найбільш відповідної його інтересам і здібностям сфери діяльності. Для розробки веб-портфоліо [5, с. 91] активно використовуються спеціалізовані повнофункціональні сервіси, соціальні мережі або застосунки, що дозволяє розташовувати портфоліо навіть на сайтах університетів, професійних і молодіжних форумах.

Питання опанування навичок інформаційного та педагогічного дизайну (для розробки web-сторінок, е-підручників, інфографіки) як компонентами цифрової грамотності педагога, починаючи з ланки дошкільної освіти, на нашу думку, є вкрай доцільним. Зрозуміло, що одночасне поєднання аудіо, відео, анімації, текстової інформації та числових даних потребує розуміння основ дизайну, засобів добору змістовної релевантної інформації у відповідності до цілей та технологій навчання, правил конструювання технічно коректних в естетичному плані гіпертекстових, мультимедійних ресурсів.

У такий спосіб доцільність у ХНПУ ініціативи щодо участі у конкурсах *Erasmus+* та організації курсу «Педагогічні технології», що присвячений основам цифрової грамотності та інновацій з дистанційної освіти є вкрай актуальними. З метою більш ефективної розбудови інноваційного інклюзивного та рефлексивного середовища заплановано використання відкритих освітніх ресурсів Європейської мережі дистанційної освіти та масових відкритих онлайн курсів (*MOOCs*), низка яких останнім часом була реалізована на платформах *Alison, Coursera, EdX, FutureLearn, Prometheus* тощо.

Список використаних джерел

1. Возможности информационных и коммуникационных технологий в дошкольном образовании: Аналитический обзор. — М.: ЮНЕСКО, 2011. — 177 с. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.iite.unesco.org> > E-library
2. Коммерс П., Дмитриевская Н. Международная магистерская программа ИИТО ЮНЕСКО «ИКТ в профессиональном развитии учителей». — М.: ЮНЕСКО, 2013. — 80 с. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.iite.unesco.org> > E-library
3. Педагогические аспекты формирования медийной и информационной грамотности / Институт ЮНЕСКО. — М. : ЮНЕСКО, 2012. — 80 с.
4. Прокопенко І.Ф., Євдокимов В.І. Педагогічні технології в підготовці вчителів: навч. посіб. — Х.: Колегіум, 2013. — 364 с.
5. Олійник Т.О. Реализация технологии е-портфолио в учебном процессе университета // Методичне забезпечення професійної освіти і навчання. — 2013. — Вип. 5. — С. 112–116.
6. Олійник Т.О. Використання інформаційно-комунікаційних технологій для оцінювання рівня навчальних досягнень студентів ВНЗ [Електронний ресурс] // Інформаційні технології та засоби навчання. — 2014. — Т. 42. — Вип. 4. — С. 85–93. — Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ITZN_2014_42_4_10.

7. Розвиток системи забезпечення якості вищої освіти в Україні: інформаційно-аналітичний огляд / Калашнікова С., Золотарьова І., Ковтунець В., Курбатов С. та ін.; за заг. ред. С. Калашнікової та В. Лугового. – К.: ДП «НВЦ «Пріоритети», 2015. – 84 с.
8. Теорія та практика змішаного навчання: монографія / В.М. Кухаренко, С.М. Березенська, Т.О. Олійник та ін.; за ред. В.М. Кухаренка — Х.: Міськдрук; НТУ «ХП», 2016. — 284 с.
9. Exploring the underbelly of digital literacies / Mark Brown [online]. — Available from: <https://oeb-insights.com/exploring-the-underbelly-of-digital-literacies/>
10. Why Institutions Adopt MOOCs: Breaking Down Traditional Barriers or Reproducing Privilege? / Mark Brown, Eamon Costello, Enda Donlon & Mairead Nic, Giolla Mhichil. [online]. — Available from: <http://www.slide-share.net/mbrownz/why-institutions-adopt-moocs-breaking-down-traditional->
11. Ebba Ossiannilsson, Ylva Lindberg, Ulf Sandstrum, Henrik Hansson etc. Digital transformation and diversity in a swedish context, and about SADE (EDEN 2017 Pre conference hosted by SADE, Jönköping University) [online]. — Available from: <http://www.oecconsortium.org/2017/01/oec-announces-the-year-of-open/>
12. UNESCO strategy on Education for Health and Well-being: Contributing to the sustainable development goals [online]. — Available from: <https://www.school>

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЕФЕКТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

(Мельник О. А.)

Зміни соціально-економічних умов життя сучасного українського суспільства, оновлення системи освіти, погіршення стану здоров'я дітей вимагають якісно нового рівня професіоналізму фахівців і, зокрема, вчителів фізичної культури. Саме тому розвиток фізичної культури як основного чинника зміцнення і збереження здоров'я громадян є одним із пріоритетних завдань на Україні. На її забезпечення спрямований Проект Державної цільової соціальної програми розвитку фізичної культури і спорту на період до 2020 року (від 18. 02. 2016 р.).

Одним з пріоритетних завдань програми (2 місце) займає завдання – «Створення умов для забезпечення оптимальної рухової активності різних груп населення для зміцнення здоров'я з урахуванням інтересів, здібностей та індивідуальних особливостей кожного». Для виконання цього завдання в програмі зазначено організація та проведення фізкультурно-оздоровчих та спортивних заходів для різних верств населення центрами фізичного здоров'я населення «Спорт для всіх».

Одним з найважливіших компонентів Проекту є розвиток фізичної культури в системі освіти, і зокрема – в загальноосвітніх школах, оскільки Україна є однією з країн, де відзначається постійне погіршення показників здоров'я школярів. Школа у зв'язку з цим покликана створити єдиний адаптаційно-розвиваючий простір, що нерозривно інтегрує фізичну культуру, педагогіку, психологію, медицину, школу і сім'ю. Для цього регіональними органами управління освіти розробляються різні програми збереження здоров'я, розвитку фізичної культури і спорту.